ਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ.

ਬਨਾਮ

ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (2014 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 7764)

31 ਜੁਲਾਈ, 2020

[ਏ. ਐੱਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ ਅਤੇ ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1908-ਐੱਸ. 17-ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵਜ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 935/1 ਅਤੇ 935/2 ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਅਤੇ ਕਬਜਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 16 ਦੁਕਾਨਾਂ, ਇੱਕ ਸਰਵਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਮਾਧੀ ਵਾਲੀ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ, ਉਸਦੇ ਦੋ ਭਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 10.03.1988 ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵਜ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਨਵੇਂ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਏ - ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੁਦਈ/ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵਜ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਸਲ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਅਤੇ 2 ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਮਾਲਕ ਸੀ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ 10.03.1988 ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਿਰਫ਼ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਪਾਠਾਂ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ - ਪਰਿਵਾਰਕ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦਰਜ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ - ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। -ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ: ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸਾਲ 1984-85 ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 935/ 1/1/1 (5-19) ਅਸਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਨਾਮ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਨਾਂ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 935/1/1/2 (5-18) ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੁਦਈ ਨੇ ਸੀ. ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸੀ, ਮੁਦਈ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ - ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ

ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਏ. ਮੁਦਈ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪਲਾਟ ਅਸਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ. 2, ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਖਰੀਦਿਆ ਇੱਕ ਪਲਾਟ ਅਸਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਇਹ ਤੱਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਕਸਾਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਹੁਣ, ਇਹ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਉਲਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝਗੜਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਸੀ ਕਿ 10.03.1988 ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਿਰਫ਼ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। , ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਮੁਦਈ (ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ

ਹੋਲਡ: 1. ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਲਈ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਮ ਬਸਤੀ ਵਿਖੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਨਾਂ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਸਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁਦਈ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਖਰੀਦਿਆ ਪਲਾਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਮੁਦਾਲਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ, ਪਰ ਉਹ ਪਲਾਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਲੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਅਹਿਮ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਾਧਾਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 15][1155-ਸੀ-ਈ]

2. ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ, ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੈਟਲ ਕੀਤੀ ਕਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਜਾਂ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਪੂਰਵਜ ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਤੋਂ ਉੱਤਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਅਤੇ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਡੁੱਬਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਦਾਅਵਿਆਂ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਨਿਪਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਸਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੱਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਯਤਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ ਜੋ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਖ਼ਰਾਬ ਖ਼ੂਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਲੇ ਅਤੇ ਓਰਸ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਨਾਮ. ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਫ ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਆਰ.ਐਸ.. [ਪੈਰਾ 16][1155-ਐੱਚ; 1156-ਏ-ਸੀ]

3. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕਸਾਰ ਵਿਆਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਵਾਲ, ਕਾਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ (ਮੁਦਈ ਧਿਰ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਤਰਜੀਹ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-6 ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਥਾਪਿਤ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ 1970 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-6 ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਨਿਪਟਾਈ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਆਏ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਰਜ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਪੂਰਵ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ (ਦਸਤਖਤਕਰਤਾਵਾਂ) ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। [ਪੈਰਾ 16][1159-ਸੀ-D; 1160-ਏ-ਬੀ]

4. ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮਿਤੀ 10.3.1988 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 19][1162-ਬੀ-ਸੀ]

ਕਾਲੇ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਫ ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (1976) 3 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ 119: [1976] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 202 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਭੂਪ ਸਿੰਘ ਵੀ. ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਮੇਜਰ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (1995) 5 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ 709: [1995] 3 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 466; ਹੰਸ ਰਾਜ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ (1996) 3 ਆਰਸੀਆਰ (ਸਿਵਲ) 740; ਹਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘਾਨੀਆ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਗੌਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘਾਨੀਆ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (2006) 4 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ 658: [2006] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 726; ਸੋਮ ਦੇਵ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਰਤੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. (2006) 10 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ 788: [2006] 5 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 778; ਸਾਹੂ ਮਾਧੋ ਦਾਸ ਵਿ. ਪੰਡਿਤ ਮੁਕੰਦ ਰਾਮ, ਏਆਈਆਰ 1955 ਐਸਸੀ 481: [1955] ਐਸਸੀਆਰ 22; ਰਾਮ ਚਰਨ ਦਾਸ ਵੀ. ਗਿਰਜਾਨੰਦਨੀ ਦੇਵੀ, ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 323: [1965] ਐਸਸੀਆਰ 841; ਟੇਕ ਬਹਾਦੁਰ ਭੁਜਿਲ ਬਨਾਮ. ਦੇਬੀ ਸਿੰਘ ਭੁਜਿਲ, ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 292; ਮਾਤੁਰੀ ਪੁਲਈਆ ਵਿ. ਮਾਤੁਰੀ ਨਰਸਿੰਘਮ, ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 1836; ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਿਹਾਰੀਲਾਲ ਵੀ. ਗੁਲਾਬਚੰਦ (1971) 1 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ 837 [1971] ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 27; ਐੱਸ. ਸ਼ਨਮੁਗਮ ਪਿੱਲੈ v. ਕੇ.ਸ਼ਨਮੁਗਮ ਪਿੱਲੈ, (1973) 2 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ 312: [1973] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 570; ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਵੀ. ਜੁਗਲ ਕਿਸ਼ੋਰ, ਏਆਈਆਰ 1952 ਐਸਸੀ 145: [1952] ਐਸਸੀਆਰ 478; ਟੀ.ਵੀ.ਆਰ. ਸੁੱਬੂ ਚੇਟੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਚੈਰਿਟੀਜ਼ v. ਐਮ. ਗਾਘਵਾ ਮੁਦਲੀਆਰ, ਏਆਈਆਰ 1961 ਐਸਸੀ 797 [1961] ਐਸਸੀਆਰ 624 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਜਗਦੀਸ਼ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਰਾਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ (2003) 133 ਪੀ&ਐੱਚ 182; ਲਾਲਾ ਖੁੰਨੀ ਲਾਲ ਵੀ. ਕੁੰਵਰ ਗੋਬਿੰਦ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ, ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ 33 ਸਾਰੇ 356; ਐੱਮ.ਟੀ. ਹੀਰਨ ਬੀਬੀ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਹਣ ਬੀਬੀ, ਏਆਈਆਰ 1914 ਪੀਸੀ 44; ਰਾਮਗੋਪਾਲ ਵਿ. ਤੁਲਸ਼ੀ ਰਾਮ, ਏਆਈਆਰ 1928 ਸਾਰੇ 641; ਸੀਤਾਲਾ ਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ. ਜੰਗ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ, ਏਆਈਆਰ 1933 ਅਵਧ 347; ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਲਾਵਤੀ ਵਿ. ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਏਆਈਆਰ 1944 ਅਵਧ 49; ਬਖਤਾਵਰ ਵੀ. ਸੁੰਦਰ ਲਾਲ, ਏਆਈਆਰ 1926 ਸਾਰੇ 173; ਅਵਧ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ. ਨਰਾਇਣ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਏਆਈਆਰ 1962 ਪੈਟ 400; ਰਾਮਗੌੜਾ ਅੰਨਾਗੌੜਾ ਵਿ. ਭਾਉਸਾਹਿਬ, ਏਆਈਆਰ 1927 ਪੀਸੀ 227; ਬ੍ਰਹਮਨਾਥ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ. ਚੰਦਰਕਲੀ ਕੁਏਰ, ਏਆਈਆਰ 1961 ਪੈਟ 79; ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬੀਬੀ ਅਜ਼ੀਮਾਨ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਲੇਹਾ, ਏਆਈਆਰ 1963 ਪੈਟ 62; ਕਨ੍ਹਈ ਲਾਲ ਵੀ. ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ, ਏਆਈਆਰ 1918 ਪੀਸੀ 70; ਰਛਭਾ ਵਿ. ਐੱਮ.ਟੀ. ਮੈਂਧਾ, ਏਆਈਆਰ 1947 ਸਾਰੇ 177; ਚੀਫ਼ ਕੰਟਰੋਲਿੰਗ ਰੈਵੇਨਿਊ ਅਥਾਰਟੀ v. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਤਿਆਵਤੀ ਸੂਦ, ਏਆਈਆਰ 1972 ਦਿੱਲੀ 171 (ਐਫਬੀ); ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਵੀ. ਸਿਆ ਰਾਮ, ਏਆਈਆਰ 1973 ਸਾਰੇ 382 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

<u>ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ</u>

[1976] 3 ਐਸਸੀਆਰ 202	**ਪੈਰਾ 7**	**'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ**
[1995] 3 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 466	**ਪੈਰਾ 12**	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ**
[2006] 3 ਐਸਸੀਆਰ 726	**ਪੈਰਾ 12**	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ**

[1955] ਐਸਸੀਆਰ 22	ਪੈਰਾ 16	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
[1965] ਐਸਸੀਆਰ 841	ਪੈਰਾ 16	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 292 ਨੇ	ਪੈਰਾ 16	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ
[1971] ਸਪਲਾਈ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 27	ਪੈਰਾ 16	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
[1973] 1 ਐਸਸੀਆਰ 570	ਪੈਰਾ 16	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
[1952] ਐਸਸੀਆਰ 478	ਪੈਰਾ 16	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
[1961] ਐਸਸੀਆਰ 624	ਪੈਰਾ 16	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
[2006] 5 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 778	ਪੈਰਾ 17	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਦਾ ਹੈ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2014 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 7764।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 27.11.2007 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਰ.ਐਸ.ਏ. 2004 ਦਾ ਨੰਬਰ 946।

ਮਨੋਜ ਸਵਰੂਪ, ਸ੍ਰ. ਐਡਵੋਕੇਟ ਰਿਸ਼ੀ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਉਤਕਰਸ਼ ਸਿੰਘ, ਕੁ. ਨੀਲਮਣੀ ਪੰਤ, ਮੋਹਿਤ ਚੌਧਰੀ, ਪ੍ਰੇਮ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਪਰਵੀਨ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਗਰੋਵਰ, ਪਰੀਕਸ਼ਿਤ ਬਿਸ਼ਨੋਈ, ਨਾਗੇ ਨਨਿਆ, ਸੰਜੇ ਜੈਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਡਾ. ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਏ.ਐਮ.ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ.

1. ਇਹ ਅਪੀਲ 27.11.2007 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਆਰ.ਐਸ.ਏ. ਨੰ. 946/2004, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ: 1 ਤੋਂ 3 (ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਾਰਸ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ - ਮੂਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ. 1) ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ: -

"ਕੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਦਾਹਰਨਪੀ-6 ਲਈ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 100/- ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਵਿਆਜ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ?"

2. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ, ਵਾਸੀ ਸੰਗਰੂਰ, ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਭਰਾਵਾਂ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 1) ਅਤੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1) ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। 2) ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਕਿ ਉਹ

ਮੁਹੱਲਾ ਰੋਡ ਸਥਿਤ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 935/1 ਅਤੇ 935/2 ਵਾਲੀ 11 ਕਨਾਲ 17 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਕਲਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਅਤੇ ਕਬਜਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਾਰੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ (16 ਦੁਕਾਨਾਂ, ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਗੁਰਚਰਨ ਕੌਰ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਰਵਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸੀਮਾ ਵਾਲਾ। ਕੰਧ) ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਢਾਂਚਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 1970 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖਰੀਦੋ ਫਰੋਖਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੁਝ ਝਗੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਸਮਝ ਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਇਸ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਾਰੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1) ਅਤੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 2) ਦਾ ਨਾਮ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧਾਂ ਕਾਰਨ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਨੇ ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ (ਮੁਦਈ) ਨੂੰ ਨਿਵੇਕਲਾ ਮਾਲਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਤੈਅ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਰਟੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਹਾਈ ਕੋਰਟ" ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ 10.3.1988 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਿਤੀ 10.3.1988 ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪਰਿਵਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਨਵੇਂ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਏ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ (ਮੁਦਈ) ਨੇ 9.5.1988 ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 935/1 ਅਤੇ 935/11 ਕਨਾਲ 17 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। 2 ਮੁਹੱਲਾ ਰੋਡ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਹ ਵੀ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ 12 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਖੁੱਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਲਈ ਸਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਉਲਟ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ।

3. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ (ਮੁਦਈ) ਨੇ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ। ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਵੀਜ਼ਨ), ਸੰਗਰੂਰ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 187/1988 B.T. 18-1-95 (18-1-95) ਦਾ ਨੰਬਰ 185 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ:

"1. ਕੀ ਮੁਦਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ

---

1 ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਹਾਈ ਕੋਰਟ"

2. ਕੀ 10.3.1988 ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਦਾ ਮੀਮੋ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ

3. ਕੀ ਮੁਦਈ ਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੁਕਾਨਾਂ, ਸਰਵਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ

4. ਕੀ ਮੁਦਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਉਲਟਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ

5. ਕੀ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਹਿਪਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨਾਲ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਵੀ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਸਹਿਪਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ

6. ਕੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਹਨ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ

7. ਕੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਮੀਮੋ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚੇ ਹਨ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ

8. ਰਾਹਤ।"

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ (ਮੁਦਈ) ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਵਜੋਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 19.1.2000 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ: -

"ਰਾਹਤ

30. ਉਪਰੋਕਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਮੇਰੀ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਖਸਰਾ ਨੰ. 935/1/1/2 (5-18) ਅਤੇ 2 ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖਸਰਾ ਨੰ. 935/1/1/1 (5-19) ਉੱਥੇ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ. ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਲਾਗਤ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਡਿਕਰੀ ਸ਼ੀਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਫਾਈਲ ਰਿਕਾਰਡ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ।"

4. ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ/ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ 5-2-2000 ਬੀ.ਟੀ. ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ: 45 ਵਜੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਸੰਗਰੂਰ ਅੱਗੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। 11-6-2001 ਦਾ 60 ਨੰ. ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਅਤੇ

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੂਲ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ 16 ਦੁਕਾਨਾਂ, ਇੱਕ ਸਰਵਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਸਮੇਤ ਸਮਾਧੀ ਸਮੇਤ ਉਸਾਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ, ਮਿਤੀ 29.11.2003 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਪਰੇਟਿਵ ਆਰਡਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

18. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਨੂੰ 11 ਕਨਾਲ 17 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਇਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਿਲਾ ਨੰ: 935/1/1/1 (5-19), 935/1/1/2 (5-18) ਮੇਹਲਾਂ ਰੋਡ, ਸੰਗਰੂਰ ਵਿੱਚ 16 ਦੁਕਾਨਾਂ, ਇੱਕ ਸਰਵਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਸਮੇਤ ਉਸਾਰੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਧ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹਰਰੀਤ ਕੌਰ ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ., ਤਤਕਾਲੀ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ), ਸੰਗਰੂਰ ਨੂੰ ਇਹ ਅਦਾਲਤੀ ਫਾਈਲ ਰਿਕਾਰਡ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

5. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1) ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਰ.ਐਸ.ਏ. ਨੰ. 946/2004. ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪੈਰੇ 1 ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੱਕ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 27.11.2007 ਦੇ ਅਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੀ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਟਾਈਟਲ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, 1963 ਅਤੇ ਕੀ ਕਿਸੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਚੱਲੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 7.8.20192 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਉਕਤ ਸਵਾਲ ਦਾ

ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

7. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ। ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਕਿ ਕੀ 10.3.1988 (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪੀ-6) ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਜਵਾਬ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਦਈ (ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਦੱਸੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲਈ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਿਸਦਾ ਜਵਾਬ ਮੁਦਈ (ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼। ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦੇ ਪਾਠ। ਉਸ ਲਈ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਸਮੇਤ 16 ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਇਕ ਸਮਾਧੀ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਤੱਥ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ 2 (2019) 8 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ 729 ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਖੋਜ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ (ਮੁਦਈ) ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ ਬਸਤੀ ਦਾ ਪਲਾਟ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 2) ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 2) ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸੀ। 1) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੁਦਈ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਖਰੀਦਿਆ ਇਕ ਹੋਰ ਪਲਾਟ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1) ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹ ਨੰਬਰ 1 (ਡੀ ਡਬਲਯੂ-1) ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-6 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੇ 1970 ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-6 (ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦਾ ਮੈਮੋਰੰਡਮ) ਦੁਆਰਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦਾ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਦੂਸਰੀ ਧਿਰ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਲਈ ਉਕਤ ਸਮਝੌਤੇ

---

2 (2019) 8 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ 729 ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ

ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਲਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੇ ਕਿਹਾ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ, ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪੀ-6) ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਾਲੇ ਅਤੇ ਓਰਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬ.

8. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-6 ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਪਾਠਾਂ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਜੋਂ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਟਾਈਟਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਦੁਆਰਾ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੁਦਈ ਵੱਲੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਕਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿ ਸਾਂਝੀ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 1) ਅਤੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 2) ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਮਾਲਕੀ ਸੀ। ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਟੈਂਡ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ 1970 ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-6 ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਜਾਅਲੀ ਅਤੇ ਮਨਘੜਤ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਸ਼ਿਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਪੀ-6 ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 100/- ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਨੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ (ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 1 ਤੋਂ 3) ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੈ।

9. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਮਨੋਜ ਸਵਰੂਪ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਪਰਵੀਨ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

---

3 (1976) 3 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ 119

10. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ: ਕੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-6 ਨੂੰ 100/- ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਵਿਆਜ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ?

11. ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇੜਿਓਂ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1) ਅਤੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 2) ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ (ਅਸਲ ਮੁਦਈ) ਦੇ ਅਸਲ ਭਰਾ ਸਨ। ਅਸਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 4- ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 2) ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ. 1 ਅਤੇ 2 ਦੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੌਰਾਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ 16.4.1970 ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਸੀ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਡੀ ਡਬਲਯੂ-3/ਏ), ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ) ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ. 1) ਅਤੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 2) ਨੇ ਖਸਰਾ ਨੰ: 935/1 ਵਿਚ 5 ਕਨਾਲ 19 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ। ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ (ਮੁਦਈ) ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸਾਲ 1984-1985 ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਡੀ-1) ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 935/1/1/1 (5-19) ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ (ਅਸਲੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1) ਅਤੇ ਸੋਹਨ ਦਾ ਨਾਮ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 2) ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਜਦਕਿ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ (ਮੁਦਈ) ਦਾ ਨਾਂ ਖਸਰਾ ਨੰ: 935/1/1/2 (5-18) ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1) ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਮੁਦਈ) ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਤੋਂ ਖਰੀਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਤੱਥ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਜਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ, ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮਾਲਕ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਮਾਲਕਾਂ ਵਜੋਂ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ (ਅਸਲ ਮੁਦਈ), ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1) ਅਤੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 2) ਅਸਲੀ ਭਰਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਸਬੰਧਤ ਪੱਖ ਦੀ ਹੈ, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ (ਮੁਦਈ) ਨੇ 16 ਦੁਕਾਨਾਂ, ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਗੁਰਚਰਨ ਕੌਰ ਦੀ ਸਮਾਧ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਬਣਵਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 24 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤਿੰਨੇ ਭਰਾ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ (ਮੁਦਈ), ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1) ਅਤੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 2), ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ- ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 6, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ (ਮੁਦਈ) ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵਾਲਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 16 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ (ਮੁਦਈ) ਨੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਇਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੇਮ ਬਸਤੀ ਵਿਖੇ ਪਲਾਟ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ (ਮੁਦਈ) ਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 1) ਤੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 2) ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ (ਮੁਦਈ) ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ

ਲੜਕੇ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਖਰੀਦਿਆ ਪਲਾਟ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1) ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਡੀਡਬਲਯੂ-1 ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਪਲਾਟ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਕਸਾਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਇਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੱਥਹੀਣ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

12. ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਵੀ ਖੇਚਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਤੱਥ-ਖੋਜ ਅਦਾਲਤ ਸੀ। ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਢਲੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ (ਪੈਰਾ 17-21) ਵਿੱਚੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ। ਮੁੱਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 16 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੱਢਣ ਲਈ, ਲਗਭਗ 8 ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਕਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੂਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਮੇਜਰ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪੈਰੇ 12, 13, 16 ਅਤੇ 18 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੰਸ ਰਾਜ ਐਂਡ ਓ.ਆਰ.ਐਸ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਹਿੱਸਾ. ਬਨਾਮ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫਿਰ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘਾਨੀਆ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰੇ 44 ਅਤੇ 54 ਨੂੰ ਕੱਢਿਆ। ਬਨਾਮ ਗੌੜ ਹਰੀ ਸਿੰਘਾਨੀਆ ਐਂਡ ਓਆਰਐਸ।" 6 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫਿਰ ਜਗਦੀਸ਼ ਐਂਡ ਆਰਐਸ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਕਰਨ ਐਂਡ ਓਆਰਐਸ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ।" ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪੈਰਾ 14 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਚਨਚੇਤ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ: -

"ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੱਕ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। -ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਤਾਂ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਸਹਿਮਤੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਦਾਖਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ

ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰੀਕਰਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੋਮ ਦੇਵ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਹੈ। ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸੁਪਰਾ) ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜੇਕਰ ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੋ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨੂੰ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-6 ਦੀ ਡੀਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਹੱਕ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਟਾਈਟਲ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼। 100/-ਰੁਪਏ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਤਿਆਗ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਰਲੇਖ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਰਥਾਤ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ। ਮੇਰੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹਰੀ ਚੰਦ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਐਲ.ਆਰ ਬਨਾਮ ਧਰਮਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਬਾ, 2007 (4) ਹੇਰਾਲਡ (ਐਸ.ਸੀ) 3028 ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸ ਕੇਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਕੱਲੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ।

13. ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ, ਜ਼ਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ, ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-6 ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ

---

4 (1995) 5 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ 709

5 (1996) 3 ਆਰਸੀਆਰ (ਸਿਵਲ) 740 (ਪੈਰਾ 7 ਤੋਂ 9)

6 (2006) 4 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ 658

7 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ (2003) 133 ਪੀ&ਐੱਚ 182

ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-6 ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਹੋਰ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਇਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 16 ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮਿਤੀ 15.5.1992 ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਸੀਐਕਸ) ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਤੇ 3, ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ। ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਡੱਬੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਉਕਤ ਤੱਥ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਮੰਨੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਝਗੜਾ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ (ਮੁਦਈ) ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਅਤੇ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1) ਦੇ ਵਾਰਿਸਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦਾ ਪੱਖ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਸਾਲ 1970 ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। . ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:

16.... ਮੁਦਈ ਦਾ ਖਾਸ ਮਾਮਲਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ 16 ਦੁਕਾਨਾਂ, ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਵਾਲਾ ਇਕ ਸਰਵਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਰਚਰਨ ਕੌਰ ਦੀ ਸਮਾਧ ਵੀ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਚਰਨ ਕੌਰ ਦੀ ਸਮਾਧ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਸਮਾਧ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਸਾਲ 1970 ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ..."

ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਜਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਇਕ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਅਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1) ਅਤੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 2) 1988 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਬਸਤੀ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੀ। ਮੁਦਈ). ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪੀ-6) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਹੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ

ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-6 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 935 (11-17) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਹੋਰ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-6 ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਪਾਠਾਂ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ: -

16. ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਦਾਹਰਨਪੀ-6 ਖਸਰਾ ਨੰ. ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। 395 (11-17) ਪਰ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦ ਵੀ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਪ੍ਰੇਮ ਬਸਤੀ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਪਲਾਟ ਜੋ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਚਰਨ ਕੌਰ ਦੇ ਨਾਮ ਸੀ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 17 ਮਰਲੇ ਦਾ ਪਲਾਟ ਜੋ ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਡੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਪਲਾਟ ਵੇਚ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਵਾਕ ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਹਨ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਰਾਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਖਸਰਾ ਨੰ. 935/1/1/1 (5-19) ਪਰ ਸਾਰਾ ਖਸਰਾ ਨੰ. 935/1 (11-17)। ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਖਸਰਾ ਨੰ. 935/1/1/1 (5-19) ਤਾਂ ਖਸਰਾ ਨੰ: ਸੁੱਟਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। 935/1/1/2 ਸਾਂਝੇ ਪੂਲ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ. ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਥੇ 16 ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਰਵਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਾ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਈ ਤੱਥ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲਿਖਤ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜਿਸ ਦੀ ਨਕਲ ਉਦਾਹਰਨਪੀ-6 ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ....."

ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ: -

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

"16. ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ- ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼

ਮਿਤੀ 10.3.1988, ਜਿਸਦੀ ਐਕਸ.ਪੀ.-6 ਦੀ ਕਾਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੇਕਰ ਹੰਸ ਰਾਜ ਨੇ ਸੂਪਰਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸ਼ੀਸ਼ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਧਿਰ ਨੇ ਸ਼ੀਸ਼ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਵਿਕਰਮ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸਲਈ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਬਨਾਮ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਕੇ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ: 1 ਤੋਂ 4 ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਛੱਡੀ ਗਈ 90 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਪੱਖ ਨੰ: 5 ਅਤੇ 6 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 100/- ਇਸ ਲਈ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਦਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਲੈਂਡ ਸਰਵਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਮੁਦਈ ਵੱਲੋਂ ਖੁਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਤੋਂ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਮਿਤੀ 10.3.1988 ਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਾਬਕਾ ਹੈ। ਪੀ-6. ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੁਦਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚ ਗਏ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਂਝੀ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਫੰਡਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰਬਰ 3, 5 ਅਤੇ 7 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੰਡਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਰਵਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨਾਲ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਂਝਾ ਪਰਿਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਐਕਸ.ਪੀ-6 ਮਿਤੀ 10.3.1988 ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਰਾਹੀਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਦਈ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਅਤੇ 7 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਦਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕਬਜੇ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਦੇ ਵੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁੱਦਾ ਨੰ. 4 ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

14. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾ 12 ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੀ- ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। 6 ਸਿਰਫ਼ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਪਾਠ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਕੋਈ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ, ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ 1970 ਵਿੱਚ ਆਏ ਅਸਲ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ 10.3.1988 ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

15. ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਹੀ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਲਈ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਮ ਬਸਤੀ ਵਿਖੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਨਾਂ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 2) ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 1) ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁਦਈ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਲੜਕੇ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਖਰੀਦਿਆ ਪਲਾਟ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ (ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1) ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਪਲਾਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਸਲ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਲੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਅਹਿਮ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਾਧਾਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ (ਮਿਸਾਲਾਂ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਵਿਚਾਰ ਦੋ ਸਮਾਪਤੀ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉੱਪਰ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਨ (ਪੈਰਾ 12)। ਇਸ ਨੂੰ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਵੀ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ (ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ। ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1908 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 100 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੀਮਤ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ। ਅਯੋਗ ਫੈਸਲਾ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਆਮ ਪਹੁੰਚ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਸ਼ਬੱਧ ਨਿਰਣਾ 36 ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੁਪਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ. ਇਕੱਲੇ ਇਸ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ, ਗਲਤ ਨਿਰਣਾ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹਦਾ ਹੈ।

16. ਚਾਹੇ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੈਟਲ ਕੀਤੀ ਕਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਜਾਂ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਪੂਰਵਜ ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਤੋਂ ਉੱਤਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਅਤੇ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਡੁੱਬਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਦਾਅਵਿਆਂ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਨਿਪਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਸਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੱਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਸਦੀਵੀ ਯਤਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ ਜੋ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਖ਼ਰਾਬ ਖ਼ੂਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਲੇ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ:

"9. ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਰਾਬਰੀ ਨਾਲ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੌਲਤ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਹੈ। "ਪਰਿਵਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧਾਂ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪੂਰਵ ਸਿਰਲੇਖ, ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਜਾਂ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਾਰਿਸ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਸੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਬੇਕਾਰ ਜਾਂ ਵਿਅਰਥ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ 'ਤੇ ਸਮਾਂ, ਪੈਸਾ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ 'ਤੇ ਲੜਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਉਸਾਰੂ ਕੰਮਾਂ ਵੱਲ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇ। ਦੇਸ਼, ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਝੁਕਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਮੀ ਜਾਂ ਰਸਮੀ ਨੁਕਸ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਇੱਕ ਧਿਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਇੱਕ ਨਿਪਟਾਏ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਨੇ ਖੁਦ ਕੁਝ ਭੌਤਿਕ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ: -

"10. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਬਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਠੋਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

"(1) ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਰਿਵਾਰਕ ਝਗੜਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡ ਜਾਂ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ;

(2) ਇਹ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸਵੈਇੱਛਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

(3) ਪਰਿਵਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(4) ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤਾਂ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਪਾਠਾਂ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਨ ਲਈ. ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਜਾਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17(2) ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰੀਕਰਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(5) ਜਿਹੜੇ ਮੈਂਬਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਧਿਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸੰਪੱਤੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪੂਰਵ ਸਿਰਲੇਖ, ਦਾਅਵਾ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿਰਲੇਖ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕਮਾਤਰ ਮਾਲਕ ਮੰਨਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰਤ ਸਿਰਲੇਖ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ;

(6) ਭਾਵੇਂ ਸੱਚਾ ਵਿਵਾਦ, ਮੌਜੂਦ ਜਾਂ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅੰਤਿਮ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਦੁਬਾਰਾ, ਪੈਰਾ 24 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੜ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰੋਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਭ ਲਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਪੈਰਾ 35 ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ:

"35... ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਇੱਕ ਪੂਰਵ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪੂਰਵ ਸਿਰਲੇਖ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਸਿਰਲੇਖ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਜਿਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਦਾਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਪੱਖ, ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤਿਆਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੂਰਵ ਸਿਰਲੇਖ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ, ਪੈਰਾ 36 ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ: -

"36.... ਫਿਰ ਵੀ ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਜਵਾਈ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਅਤੇ 5 ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲਛਮਣ ਦੀ ਮੌਤ ਇੱਕ ਪੋਤੇ ਅਤੇ ਦੋ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕਿ ਪੋਤੇ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਧੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਧੀਆਂ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਬੰਧਨ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਵਜੋਂ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ ..."

ਅਸਟਾਪੇਲ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ:

"38. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਯੋਗ ਸੀ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਭ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੋਕ ਕੇ ਇੱਕ ਰੋਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਅਤੇ ਪੈਰਾ 42 ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ: -

42. ਇਹਨਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਅਤੇ 5 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੀ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਪੈਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਸਟੋਪਲ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਵਾਲ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਕਾਲੇ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ (ਮੁਦਈ ਧਿਰ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਤਰਜੀਹ,

ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-6 ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਥਾਪਿਤ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ 1970 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੀ ਉਹ ਖੋਜ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-6 ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਨਿਪਟਾਈ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਆਏ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਰਜ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਪੂਰਵ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ (ਦਸਤਖਤਕਰਤਾਵਾਂ) ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ।

---

* ਲਾਲਾ ਖੁੰਨੀ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਕੁੰਵਰ ਗੋਬਿੰਦ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ, ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ 33 ਸਾਰੇ 356

ਐੱਮ.ਟੀ. ਹੀਰਨ ਬੀਬੀ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਹਣ ਬੀਬੀ, ਏਆਈਆਰ 1914 ਪੀਸੀ 44

ਸਾਹੂ ਮਾਧੋ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੰਡਿਤ ਮੁਕੰਦ ਰਾਮ, ਏIR 1955 ਐਸ.ਸੀ 481

ਰਾਮ ਚਰਨ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਗਿਰਜਾਨੰਦਨੀ ਦੇਵੀ, ਏIR 1966 ਐਸ.ਸੀ 323

ਟੇਕ ਬਹਾਦੁਰ ਭੁਜਿਲ ਬਨਾਮ ਦੇਬੀ ਸਿੰਘ ਭੁਜਿਲ, ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 292

ਮਾਤੁਰੀ ਪੁਲਈਆ ਬਨਾਮ ਮਾਤੁਰੀ ਨਰਸਿੰਘਮ, ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 1836

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਿਹਾਰੀਲਾਲ ਬਨਾਮ ਗੁਲਾਬਚੰਦ, (1971) 1 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ 837

ਐੱਸ. ਸ਼ਨਮੁਗਮ ਪਿੱਲਈ ਬਨਾਮ ਕੇ. ਸ਼ਨਮੁਗਮ ਪਿੱਲੈ, (1973)2 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ 312

ਰਾਮਗੋਪਾਲ ਬਨਾਮ ਤੁਲਸ਼ੀ ਰਾਮ, ਏਆਈਆਰ 1928 ਸਾਰੇ 641

ਸੀਤਾਲਾ ਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਜੰਗ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ, ਏਆਈਆਰ 1933 ਅਵਧ 347

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਲਾਵਤੀ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਏਆਈਆਰ 1944 ਅਵਧ 49

ਬਖਤਾਵਰ ਬਨਾਮ ਸੁੰਦਰ ਲਾਲ, ਏਆਈਆਰ 1926 ਸਾਰੇ 173

ਅਵਧ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਨਰਾਇਣ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਏਆਈਆਰ 1962 ਪੈਟ 400

ਰਾਮਗੌੜਾ ਅੰਨਾਗੌੜਾ ਬਨਾਮ ਭਾਊਸਾਹਿਬ, ਏਆਈਆਰ 1927 ਪੀਸੀ 227

ਬ੍ਰਹਮਨਾਥ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਚੰਦਰਕਲੀ ਕੁਇਰ, ਏਆਈਆਰ 1961 ਪੈਟ 79

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬੀਬੀ ਅਜ਼ੀਮਾਨ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਲੇਹਾ, ਏਆਈਆਰ 1963 ਪੈਟ 62

ਕਨ੍ਹਈ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ, ਏਆਈਆਰ 1918 ਪੀਸੀ 70

ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਜੁਗਲ ਕਿਸ਼ੋਰ, ਏਆਈਆਰ 1952 ਐਸਸੀ 145

ਟੀ.ਵੀ.ਆਰ. ਸੁੱਬੂ ਚੇਟੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਚੈਰਿਟੀਜ਼ ਬਨਾਮ ਐਮ. ਗਾਘਵਾ ਮੁਦਲੀਆਰ, ਏਆਈਆਰ 1961 ਐਸਸੀ 797

ਰਛਭਾ ਬਨਾਮ ਐੱਮ.ਟੀ. ਮੈਂਧਾ, ਏਆਈਆਰ 1947 ਸਾਰੇ 177

ਚੀਫ਼ ਕੰਟਰੋਲਿੰਗ ਰੈਵੇਨਿਊ ਅਥਾਰਟੀ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਤਿਆਵਤੀ ਸੂਦ, ਏਆਈਆਰ 1972 ਦਿੱਲੀ 171 (ਐਫਬੀ)

ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਬਨਾਮ ਸਿਆ ਰਾਮ, ਏਆਈਆਰ 1973 ਸਾਰੇ 382

17. ਭੂਪ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਸੋਮ ਦੇਵ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਬ. ਹਾਲਾਂਕਿ, 1908 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 17 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ (v) ਧਾਰਾ 17 ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ (2001 ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: -

"ਭਾਗ III

ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਣ ਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ

17. ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।-

(1)

XXX XXX XXX

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

(i) xxx```` XXX XXX

(ii) xxx XXX XXX

(iii) xxx XXX XXX

(iv) xxx XXX XXX

(v) ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ ਖੁਦ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ, ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਚੱਲ ਸੰਪੱਤੀ ਲਈ ਸੌ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ (2006) 10 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ 788 10 ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "1908 ਐਕਟ" ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ, ਲਾਗੂ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਨੂੰ ਬਣਾਏਗਾ, ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗਾ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗਾ, ਸੀਮਿਤ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਖਤਮ ਕਰੇਗਾ; ਜਾਂ

18. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਭਰੋਸਾ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਭੂਪ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਸੋਮ ਦੇਵ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੀ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 17 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਧਾਰਾ (vi) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਭੂਪ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ: -

"18. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਧਾਰਾ (vi) ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

(1) ਸਮਝੌਤਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜੇਕਰ ਸੱਚਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉਪਕਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਰਜਿਸਟਰੀਕਰਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇੱਕ ਉਲਟ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਸਨੂੰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ।

(2) ਜੇਕਰ ਸਮਝੌਤਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 100 ਰੁਪਏ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਸਹੀ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਂ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ।

(3) ਜੇਕਰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਧਾਰਾ 17 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

(4) ਜੇਕਰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਸਮਝੌਤਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ।

(5) ਜੇਕਰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਜਿੱਠੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ" ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (vi) ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ 21 ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 1929 ਦਾ, ਜਿਸਦਾ ਮੂਲ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸਲ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਸੀ।" ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ

---

9 (2006) 10 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ 788

10 ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "1908 ਐਕਟ"

ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਧਾਰਾ (v) ਦੀ ਧਾਰਾ 17(2) ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਵਿਚ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਲੇ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚਲਾ ਹੁਕਮ ਇਸ ਦੀ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕੇਸ.

19. ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ 10.3.1988 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

20. ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲਕ ਬਣਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਲਪਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵਾਲਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਉਸਦੀ ਵਿਕਲਪਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

21. ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮੁਦਈਆਂ (ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

22. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ

ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ)। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਲੰਬਿਤ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

PALLAV THAKUR ADVOCATE